

PRZEMYSŁAW JÓŹWIKIEWICZ

Uniwersytet Wrocławski

Wrocław

## Ukraińskie słowniki terminologii informatycznej (1990–2010)

Słownictwo informatyczne funkcjonuje dziś na wielu płaszczyznach językowych. Obecne jest w publikacjach będących pokłosiem badań w najróżniejszych obszarach nauki, pojawia się w czasopismach (*Працює „аська”, „скайп”, електронна пошта, легко завантажуються сайти*<sup>1</sup>; *Microsoft дружитиме з „Вогнелисом”?* („Львівська газета”, 2006, № 154); *Поки я мучилася над заповненням анкети, надійшло перше повідомлення від користувача з досить оригінальним ніком »Тисни, не бійся«* („Кременчуцька панорама” 2008, № 4); *Зусиллями і коштами редакції вдалося зробити такий-сякий ремонт, а Медіа-фонд при Посольстві США в Україні посприяв у придбанні кількох телефонних номерів і виході газети у Всесвітню павутину*<sup>2</sup>), utworach literackich czy w mediach elektronicznych (przede wszystkim w warstwie tekstowej oprogramowania, w Internecie), ale także w reklamie czy na poziomie języka potocznego. Jeszcze kilkanaście lat temu przez większość odbiorców traktowane było ono jak zupełna nowość, głównie z tego względu, że wcześniej operowała nim niewielka grupa ludzi.

Wykorzystywanie jednostek leksyki informatycznej na łamach prasy czy w publikacjach internetowych jest zabiegiem świadomym, stosowanym w celu przyciągnięcia uwagi czytelnika. Słownictwo tego typu niewątpliwie ożywia teksty publicystyczne sprawiając, iż stają się one bardziej wyraziste. Z kolei użycie omawianych jednostek w utworach literackich przybiera raczej formę cytatów bądź wtrętów z obcego słownika, a ich występowanie w języku bohaterów traktowane

<sup>1</sup> <http://www.novadoba.info/consumer/449-dostukatysja-do-internetu-mozhlyvo-navit-u-najgluhishomu-seli> [dostęp: 6.10.2010].

<sup>2</sup> <http://www.radiosvoboda.org/content/article/897146.html> [dostęp: 10.09.2010].

jest jako artystyczny środek indywidualizacji postaci. Leksyka informatyczna (oficjalna i nieformalna) występuje w tekstach publikowanych:

a) в формі записів на блогach, np.:

*Всі власники комп'ютерів поділяються на дві основні категорії: організовані юзери та неорганізовані юзери. Я відношусь до останніх. Організованість та порядок у комп'ютері свідчить про чистолюбного власника. Провівши кілька соціологічних опитувань я визначив, що чистолюбів приблизно 30% від загальної кількості юзерів. Решту можна сміливо назвати замазурами. Я особисто замазура і горджуся цим!<sup>3</sup>;*

b) в dowcipach і anegdotach, np.:

*У кабінеті слідчого.  
— Ви сайт Президента пінгували?  
— Чого?  
— Ну ДДоС атаку робили?  
— Не розумію про що Ви.  
— Ось. Тут написано — з Вашого айні проводилася атака.  
— Що таке айні?  
— Я не знаю. Написано.  
— І я не знаю.  
— Так Ви сайт пінгували чи ні?  
— Не розумію, що це.  
— Я теж не розумію! Але тут написано!!  
— А в чому справа? Може віруси?  
— Ідіть звідси, і дивіться, будете ще пінгувати, тоді по-іншому поговоримо!  
— А що це »пінгувати«?  
— Чорт його знає!  
— А на сайті Президента можна заходити?  
— Нема чого там робити. Вільний!<sup>4</sup>;*

c) афоризмах, np.:

*Якщо цього немає в комп'ютері — виходить, цього взагалі не існує; Комп'ютер нагадує старозавітного Бога: безліч правил і ніякого милосердя<sup>5</sup>,*

d) в literaturze pięknej, np.:

*[...] Сашико розповідав про нові онлайн-ігри в інтернеті, про приколи на форумах гравців, а Вован, як його називали друзі в школі, із захопленням слухав ці розповіді й додавав щось зі свого досвіду віртуального життя. [...] Так і сказала — про комп! — »другорядна річ«. На щастя, можна було слухати музику, і хлопець припадав до свого CD-плеєра мугикаючи під носа улюблені мелодії. А потім мати зробила Сашикові королівський подарунок: принесла новенький і-под на вісімдесят гігабайтів пам'яті з неймовірною кількістю записаної музики і пісень. (О. Ільченко, Команда-14. Пастка для геймера)*

<sup>3</sup> <http://myslinsky.org/Pokazhi-meni-sviy-robochiy-stil-i-ya-skazhu-hto-ti.html> [dostęp: 30.03.2012].

<sup>4</sup> [http://domivka.net/content/yak\\_povodytys\\_na\\_dopyti\\_z\\_pryvodu\\_pinhuvannia\\_poradnyk-1631/](http://domivka.net/content/yak_povodytys_na_dopyti_z_pryvodu_pinhuvannia_poradnyk-1631/) [dostęp: 28.06.2012].

<sup>5</sup> <http://wolf.if.ua/index.php?id=20> [dostęp: 28.06.2012].

Funkcjonowanie słownictwa informatycznego w przestrzeni publicznej można by zatem określić swoistą „pandemią terminologiczną”. Stwierdzenie to odnieść można do języków krajów wysoko rozwiniętych pod względem technologicznym, jak również, choć w nieco mniejszym zakresie, do języków występujących na obszarach mniej z informatyzowanych, w tym Ukrainy.

Jeśli by jednak chcieć rozpocząć badanie „żywej” i bardzo dynamicznie zmieniającej się sfery językowej organicznie powiązanej z informatyką, a więc warstwy słownej interfejsów programów czy plików pomocy oraz gdyby przyjrzeć się słownictwu zawartemu w książkach z dziedziny IT, słownictwu obecnemu w Internecie (na stronach internetowych, forach, blogach itd.), należałoby w pierwszej kolejności zapoznać się z inwentarzem już skatalogowanym.

Celem niniejszego artykułu<sup>6</sup> jest przedstawienie najważniejszych pozycji słownikowych prezentujących ukraińskie zasoby leksykalne z dziedziny IT, które to słowniki stanowić mogą punkt wyjścia do przeprowadzania różnorodnych badań w obrębie opisywanej leksyki.

Biorąc pod uwagę swoistą specyfikę, jedyny w swoim rodzaju dynamizm, słownictwo informatyczne wypada zaliczyć do tych podsystemów języka, którego pojawianie się w słownikach terminologicznych, objaśniających czy słownikach wyrazów obcych jest dość zróżnicowane — po pierwsze ze względu na wspomniany dynamizm, po drugie, z uwagi na daleko posuniętą „awangardowość” pojęciową. Zaistnienie pewnych terminów w słownikach różnego typu świadczy o ich „zaaklimatyzowaniu się” w języku oraz ich pojawianiu się nie tylko w ramach nisz leksykalnych, lecz także przenikaniu do języka ogólnego. Mechanizm ten dotyczy także terminologii informatycznej. Jednak o ile owa adaptacja w przypadku na przykład terminologii muzycznej rozciągnięta jest na dziesiątki czy setki nawet lat, o tyle te same procesy dotyczące terminologii informatycznej przebiegają znacznie szybciej. Pojawianie się i zanikanie terminów z dziedziny informatyki to kwestia niekiedy kilku miesięcy czy nawet tygodni. Stąd też decyzja, by najstarszym słownikiem, który zostanie tu przedstawiony, była publikacja powstała w okresie, gdy społeczeństwo ukraińskie zaczynało wstępować na ścieżki informatyzacji, a więc na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku.

Przegląd wybranych wydawnictw zawierających pojęcia z dziedziny IT rozpocznie zatem opublikowany w 1990 roku w Edmonton niespełna trzydziestostroniowy *Українсько-англійський словник комп'ютерних термінів і англо-українські аудіо-візуальні терміни* (Фединський *et al.* 1990). Jego autorzy

<sup>6</sup> Rdeń proponowanego artykułu stanowi prezentacja i krótki opis ukraińskich słowników terminologii informatycznej wydanych w latach 1990–2010. Z uwagi na ograniczenia redakcyjne postanowiłem nie skupiać się na ich szerszym opisie, wykazywaniu relacji między nimi (powtarzania, uzupełniania, poszerzania pól semantycznych) czy charakterystyce ich korpusów, a jako kryterium prezentacji przyjąłem czas ich pojawiania się na rynku księgarskim. Niektóre z wymienionych słowników ze względu na ich wagę dla opisywanego słownictwa zostaną szerzej scharakteryzowane w odrębnym tekście.

należeli do pierwszych, którzy pokusili się o przedstawienie podstawowych terminów z dziedziny informatyki oraz ich ukraińskich odpowiedników (np. *байт, інтерфейс, користувач, мережа, чун*), jak też słownictwa z dziedziny audio-wideo. W recenzji słownika A. Wojak (Вояк 1990), wskazując na pewne niedociągnięcia, podkreśla jednak potrzebę jego funkcjonowania i rozbudowy, zwłaszcza w warunkach gdy, jak zauważa, jeden z podstawowych amerykańskich słowników terminologii informatycznej zawiera 2,6 tys. haseł, natomiast słownik angielsko-rosyjski (Зимарев, Степанов 1987) aż 37 tys. terminów.

Jednym z pierwszych słowników terminologii informatycznej, który ukazał się na Ukrainie, był opublikowany we Lwowie nakładem wydawnictwa „Світ” w 1991 roku trójjęzyczny słownik autorstwa O. Kossaka i S. Mańkowskiego *Англо-українсько-російський словник з інформатики та обчислювальної техніки* (Коссак, Маньковський 1991). Ten liczący 488 stron i 9 tys. haseł słownik, dla którego punktem wyjścia stał się język angielski, należał do pozycji cieszących się dużą popularnością na początku ostatniej dekady XX wieku zarówno wśród naukowców, jak i tłumaczy, informatyków czy pierwszych internautów<sup>7</sup>.

Zawierający ponad 30 tys. terminów *Російсько-український словник з інформатики та обчислювальної техніки* (Карачун *et al.* 1994) pod redakcją I. Czernenki miał, jak we wstępie zaznaczyli jego autorzy, zapewnić lukę w literaturze informatycznej, z tego względu skierowano go do szerokiego kręgu odbiorców — uczniów, studentów, wykładowców i naukowców. W tej składającej się z dwóch zasadniczych części (słownika oraz ukraińskiego indeksu) publikacji nacisk położono na powrót do ściśle ukraińskiej leksyki, a z korpusu terminologicznego usunięto kalki czy transliterowane terminy rosyjskie.

Wydany w 1995 roku *Англо-український словник з інформатики та обчислювальної техніки* (Коссак 1995) stanowił swego rodzaju uzupełnienie opublikowanego cztery lata wcześniej słownika napisanego we współautorstwie z S. Mańkowskim. Poszerzony wariant słownika, z którego usunięto hasła w języku rosyjskim, zawierał prawie 15 tys. terminów z dziedziny informatyki.

W tym samym roku na ukraińskim rynku księgarskim ukazały się jeszcze dwa słowniki terminologii informatycznej. Pierwszy (Бартків *et al.* 1995), podobny do wspomnianego wyżej słownika O. Kossaka i S. Mańkowskiego, zawierał ok. 5,5 tys. haseł z dziedziny informatyki, programowania i techniki obliczeniowej, drugi (Іваницький, Кияк 1995), pięcioletni, stanowił przykład wytężonej pracy ukraińskich leksykografów.

W 1997 wydano ukraińskie tłumaczenie (*Комп'ютерний* 1997) pierwszej edycji *Computer Dictionary* — pozycji wydawanej cyklicznie przez „Microsoft Press” od 1991 roku. Książka przeznaczona dla szerokiego odbiorcy zawiera ponad 5 tys. haseł objaśnionych w sposób możliwie dostępny i prosty.

<sup>7</sup> Forum linuxa: „Я ось тримаю в руках чудову книжку: [...] Раджу усім, хто займається перекладами, знайти її та читати на добраніч — дуже корисно”, zob. [linux.org.ua/archive/linux@linux.org.ua/msg00799.html](http://linux.org.ua/archive/linux@linux.org.ua/msg00799.html) [dostęp: 2.01.2012].

Pod redakcją W. Wajnera i M. Hinzburha wydano w Charkowie trójjęzyczny słownik objaśniający *Комп'ютерознавство: українсько-російсько-англійський навчальний тлумачний словник* (Прокопенко *et al.* 1997) bazujący na ponad 150 jednostkach materiałów źródłowych różnego typu. Praca zawiera ponad 2,5 tys. terminów z takich dziedzin informatyki, jak architektura, zasady funkcjonowania i struktura komputerów, urządzenia peryferyjne, systemy i języki programowania, systemy przetwarzania informacji, grafika komputerowa itp.

Wspominany I. Czernenko wszedł w skład grupy autorów, którzy w 1998 roku wydali liczący ponad 22 tys. terminów *Англійсько-український словник з програмування і математики* (Кратко *et al.* 1998). Pierwszy słownik z serii „Українська наукова і технічна мова” powstał w rezultacie prac prowadzonych w ramach seminarium terminologicznego<sup>8</sup> odbywającego się co tydzień nieprzerwanie do 1993 roku w siedzibie Towarzystwa Języka Ukraińskiego im. T. Szewczenki Uniwersytetu Kijowskiego.

W tymże 1998 roku we Lwowie wydano *Англо-російсько-український тлумачний словник з комп'ютерної графіки та аналізу зображень* (Паленичка 1998) bazujący na pojęciach z dziedziny grafiki komputerowej. Terminami wyjściowymi były leksemy w języku angielskim, a tłumaczenia dokonywano na język rosyjski i ukraiński. Na 551 stronach omówiono około 2,4 tys. terminów.

Krótki (jedynie z tytułu, a *de facto* liczący 320 stron) słownik objaśniający (Гондюл *et al.* 2000) napisany przez zespół pracujący pod kierownictwem prof. W. Hondiula wydano w Kijowie w 2000 roku. W słowniku przedstawiono i omówiono ponad 1600 terminów odnoszących się do wyposażenia komputerów oraz ich oprogramowania.

Również na rok 2000 datowany jest bardzo przydatny *Англо-український словник-довідник скорочень у галузі комп'ютерної техніки* (Карачун 2000). Wszelkiego rodzaju abrewiatury są dla tej nauki (jak chyba dla żadnej innej na taką skalę) bardzo charakterystyczne. Należy podkreślić, że w systemie języka ukraińskiego, którego grafia oparta jest przecież na cyrylicy, od dawna funkcjonują struktury typu *HTML*, *WLAN*, *SQL*, *DPI* itd. Słownik jest pomocny przy rozszyfrowywaniu abrewiatur oraz wyjaśnianiu ich znaczeń.

Podczas przygotowywania wydanego w Charkowie rosyjsko-ukraińsko-angielskiego słownika informatycznego (Гінзбург *et al.* 2002) jego autorzy opierali się na ponad 360 źródłach — słownikach, aktach prawnych i normatywnych, dokumentach standaryzacyjnych różnego typu i innych. Książka zawiera prawie 3,3 tys. haseł z informatyki, ale również terminy ogólnotechniczne oraz terminy z innych dziedzin nauki i techniki.

W. Chodakow, kierownik Zakładu TI Uniwersytetu Technicznego w Chersoniu, wraz z W. Kostinem w 2002 roku wydali liczący 599 stron *Навчальний*

<sup>8</sup> W seminariach prócz gości uczestniczą przede wszystkim członkowie Centrum Terminologicznego przy Instytucie Badań Podstawowych (Інститут фундаментальних досліджень), instytucji powołanej z myślą o intensyfikacji prac nad rozwojem ukraińskiej terminologii, zob. [http://www.ifd.kiev.ua/activity\\_ukr.html](http://www.ifd.kiev.ua/activity_ukr.html) [dostęp: 4.01.2012].

*термінологічний російсько-українсько-англійський словник: Комп'ютерні науки* (Ходаков, Костін 2002). Drugie, uzupełnione wydanie słownika, zawiera ponad 12,5 tys. terminów i przeznaczone jest dla szerokiej rzeszy odbiorców, głównie jednak dla studentów kierunków technicznych. Na bazie tego wydania cztery lata później opublikowano niemal dwukrotnie obszerniejszy słownik terminologii informatycznej (Бардачов *et al.* 2006).

*Англійсько-український словник з інформатики і математики* (Мейнарович *et al.* 2004) autorstwa J. Mejnarowycza, M. Kratki i I. Czernenki wydano we Lwowie w roku 2004. W słowniku znaleźć można prawie 10 tys. terminów z dziedziny informatyki i matematyki oraz pojęcia uniwersalne charakterystyczne dla wielu innych nauk, jak również pewną liczbę leksemów wchodzących w skład języka ogólnego.

Oparty niemal wyłącznie na literaturze anglojęzycznej oraz angielsko-rosyjskich słownikach terminologii informatycznej liczący 549 stron angielsko-ukraiński (choć w zasadzie jest to tłumaczenie czwartego wydania angielsko-rosyjskiego słownika terminologicznego dostosowane dla ukraińskiego odbiorcy przez zespół wydawnictwa „SoftPress” oraz O. Perewozczykową) słownik informatyczny (Пройдаков, Теплицький 2005; uzupełnione wydanie słownika ukazało się rok później) napisali E. Projdakow oraz L. Tieplicki. Praca zawiera ponad 11,7 tys. terminów, skrótów i akronimów, które pojawiają się w tekstach dotyczących techniki komputerowej, programowania i innych sferach związanych z informatyką. Słownik, jak informuje podtytuł, został stworzony we współpracy z ukraińskim oddziałem firmy *Microsoft*.

Niewielkim opracowaniem, w którym przedstawiono angielsko-ukraińskie zestawienie pojęć z zakresu informatyki, był wydany w 2005 roku w centrum wydawniczym Uniwersytetu Lwowskiego niespełna stustronicowy *Короткий англо-український тлумачний словник з комп'ютерної техніки* (Сіренко *et al.* 2005).

Kolejnym słownikiem angielsko-ukraińskim (Шевченко 2006), w którym znalazły się elementy terminologii informatycznej, jest praca z pogranicza informatyki, bibliologii, edytorstwa, informacji naukowej oraz poligrafii. W liczącej 320 stron pozycji *Англо-український тлумачний словник редакційно-видавничої комп'ютерної термінології* umieszczono ponad 5 tys. haseł (w tym związków wyrazowych oraz skrótów w języku angielskim i ich tłumaczeń) z wymienionych wyżej dziedzin nauk.

Wydawcą publikacji *Російсько-українсько-англійський словник термінів з інформаційних технологій* (Бабак *et al.* 2006) jest Narodowy Uniwersytet Lotniczy w Kijowie. W składającym się z trzech części słowniku znalazło się ponad 4,3 tys. terminów z dziedziny obróbki informacji i technologii informacyjnych.

Abrewiatury i terminy funkcjonujące w sferze informatyki omówiono w dwujęzycznym słowniku *Українсько-російський поняттєвий словник термінів та абревіатур у сфері інформатизації* (Українсько-російський 2006) sygnowanym przez Uniwersytet Prawa i Ekonomii w Doniecku. W wydanym w nakładzie 300 egzemplarzy słowniku objaśniono około 2,7 tys. terminów i 700 abrewiatur

umieszczonych w kilku podrozdziałach tematycznych, m.in. systemy kierowania, informatyka ekonomiczna, grafika komputerowa, sieci komputerowe, Internet.

Rok po ukazaniu się słownika E. Projdakowa i L. Tieplickiego na ukraińskim rynku księgarskim pojawiło się kompendium do pewnego stopnia przypominające wspomnianą publikację. *Англійсько-український глосарій виробів Microsoft (Англійсько-український 2006)*, analogicznie do słownika wydanego przez „SoftPress”, powstał przy współpracy z koncernem *Microsoft*, co również zostało odnotowane na pierwszych kartach glosariusza. Zawiera on ponad 2 tys. najczęściej używanych terminów stanowiących podstawę ukraińskiej lokalizacji anglojęzycznego oprogramowania korporacji z Redmond. Książka, w której tworzeniu uczestniczyli między innymi R. Mysak, R. Mykulczyk, I. Kulczycki, H. Złobin, W. Piłeck, S. Kraweć czy I. Zawadzki, jest dziełem dość szczególnym z uwagi na warunki, w których powstawała. Stanowi ona bowiem zwieńczenie prac zapoczątkowanych w 2004 roku w ramach projektu *Community Glossary* stawiającego sobie za cel przetłumaczenie na język ukraiński 2178 jednostek stanowiących trzon terminologiczny produktów *Microsoft*.

A. Myckan reprezentujący ośrodek uniwersytecki w Iwano-Frankiwsku wydał liczący 220 stron *Англо-український комп'ютерний словник* (Мицкан 2006) składający się z dwóch zasadniczych części: w pierwszej znajdują się hasła w języku angielskim wraz z ich tłumaczeniem na język ukraiński, w drugiej natomiast podano najbardziej typowe rozszerzenia plików w języku angielskim, a w języku ukraińskim ich znaczenie i zastosowanie.

Terminy z dziedziny fizyki oraz pozostałych nauk ścisłych, w tym słownictwo informatyczne, stanowią podstawę dwutomowego dwujęzycznego słownika autorstwa O. Koczerhy i J. Mejnarowycza (Кочерга, Мейнарович 2010). W każdym z tomów (tom I to część angielsko-ukraińska, tom II — ukraińsko-angielska) znalazło się prawie 150 tys. haseł, przy czym nie stanowią one swego lustrzanego odbicia — uzupełniają się nawzajem, a przekład poszczególnych terminów czy związków wyrazowych mocno uzależniony jest od kontekstu. Wersja elektroniczna słownika dostępna jest w Internecie pod adresem <http://e2u.org.ua>, a wprowadzenie poszukiwanego hasła w okienko wyszukiwarki skutkuje wyświetleniem wszelkich możliwych rekordów, w których dany termin stanowi hasło główne bądź występuje jako człon związku wyrazowego.

Przegląd słowników terminologii informatycznej oraz słowników, w których takowa również się znalazła, zakończy praca zawierająca około 50 tys. pojęć i związków wyrazowych z dziedziny matematyki i informatyki autorstwa J. Mejnarowycza i M. Kratki (Мейнарович, Кратко 2010). Słownik wydano w 2010 roku w Kijowie. Pod względem układu haseł jest on bardzo zbliżony do kompendium omówionego wyżej — słownika, którego współautorami byli J. Mejnarowycz i O. Koczerha. Również i tu obowiązuje układ gniazdowy, a poszukiwane pojęcia wchodzą w skład związków wyrazowych i zwrotów, które mogą być pomocne w procesie przekładu tekstów.

Należy nadmienić, że terminologia informatyczna obecna jest też w słownikach objaśniających (m.in. *Великий* 2005a i kolejne wydania; *Великий* 2005b; *Великий* 2008; *Словник* 2010), technicznych (m.in. Перхач, Кінаш 1997; *Російсько-український* 1998; *Українсько-російський* 2004; Перехрест 2008), słownikach wyrazów obcych (m.in. Морозов, Шкарапута 2000; Бирик, Сютя 2006) czy kompendiach opisujących słownictwo nieformalne (m.in. Ставицька 2003, 2006).

Zaprezentowane tu słowniki są dowodem nie tylko na „zadomowienie się” słownictwa informatycznego w obszarze języka ukraińskiego; jest to przede wszystkim efekt występowania ukraińskiego słownictwa informatycznego zarówno w ukraińskiej przestrzeni informatycznej, wirtualnej, jak i na gruncie ukraińskiego języka literackiego czy w języku potocznym. Wydaje się jednak, że ze względu na wiele czynników, które wpływają negatywnie na szybszy rozwój omawianych zasobów leksykalnych (np. obecność języka rosyjskiego w ukraińskich zasobach sieciowych, utrudniony dostęp do prasy informatycznej w języku ukraińskim itd.), funkcjonowanie to mogłoby mieć jeszcze szerszy zasięg. Jest to jednak temat na odrębny artykuł.

Jak wspominałem na wstępie niniejszego artykułu, wymienione kompendia nie są jedynym źródłem „pisanym”, dzięki którym słownictwo informatyczne istnieje poza przestrzenią wirtualną. Do kategorii tej zaliczyć należy także wszelkiego rodzaju publikacje branżowe z dziedziny informatyki, podręczniki, opracowania, artykuły w prasie komputerowej, samouczki itp.

Problemem, który wypada na zakończenie zasygnalizować, jest dominacja w tej dziedzinie publikacji rosyjskojęzycznych. Wyraźnie jest ona zauważalna na ukraińskich półkach księgarskich. Nadzieję dla języka ukraińskiego w tym obszarze stanowi między innymi oferta wydawnictw w dużej mierze związanych z uczelniami wyższymi.

Słowniki są swoistym papierkiem lakmusowym wskazującym na stan zasobów terminologicznych języka ukraińskiego w tej dziedzinie nauki, a z punktu widzenia językoznawcy czy leksykografa stanowią cenne źródło materiału faktograficznego, który może być wykorzystywany do badań nad tym ciągle niedostatecznie zbadanym obszarem słownictwa.

## Literatura

- Англійсько-український* 2006: *Англійсько-український глосарій виробів Microsoft: громадська редакція*, ред. Б. Рицар, Львів.
- БАБАК *et al.*, 2006: БАБАК В.П., БАЙБУЗ О.Г., ПРИСТАВКА О.П., РАЗУМОВА Г.Л., ФЛОНЕНКО С.Ф., 2006, *Російсько-українсько-англійський словник термінів з інформаційних технологій*, Київ.
- БАРДАЧОВ *et al.*, 2006: БАРДАЧОВ Ю.М., КОСТИН В.О., ХОДАКОВ В.Є., *Тлумачний російсько-українсько-англійський словник. Комп'ютерні науки. Навчальний посібник*, Херсон.
- БАРТКІВ *et al.*, 1995: БАРТКІВ А.Б., ГРИНЧИШИН О.Я., ГРИНЧИШИН Я.Т., *Англо-українсько-російський словник з інформатики, програмування, обчислювальної техніки*, Київ.

- БИБИК С.П., СЮТА Г.М., 2006, *Словник інішомовних слів*, Харків.
- Великий 2005a: *Великий тлумачний словник сучасної української мови*, ред. В.Т. Бусел, Київ.
- Великий 2005b: *Великий тлумачний словник української мови*, упоряд. Т.В. Ковальова, Харків.
- Великий 2008: *Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я*, упоряд. А.П. Загнітко, Донецьк.
- ВОЯК А., 1990, *Нове видання з української термінології*, „Свобода. Український щоденник”, № 166.
- ГІНЗБУРГ *et al.*, 2002: ГІНЗБУРГ М.Д., БІЛОУСОВА Л.І., КОРНІЛОВСЬКА І.М., *Новий російсько-українсько-англійський тлумачний словник з інформатики*, ред. М.Д. Гінзбург, Харків.
- ГОНДЮЛ *et al.*, 2000: ГОНДЮЛ В.П., ДЕРЕВ'ЯНКО А.Г., МАТВЄЄВ В.В., ПРОХУР Ю.З., *Інформатика та обчислювальна техніка: Короткий тлумачний словник*, Київ.
- ЗИМАРЕВ А.Н., СТЕПАНОВ А.М., 1987, *Англо-русский словарь по вычислительной технике: около 37 000 терминов*, Москва.
- ІВАНИЦЬКИЙ Р.В., КИЯК Т.Р., 1995, *П'ятимовний тлумачний словник з інформатики*, Київ.
- ІЛЬЧЕНКО О., 2008, *Команда-14. Пастка для геймера*, Київ.
- КАРАЧУН В.Я., 2000, *Англо-український словник-довідник корочень у галузі комп'ютерної техніки*, Київ.
- КАРАЧУН *et al.*, 1994: КАРАЧУН В.Я., ГУЛЬНУК Г.Г., КАРАЧУН О.А., ПРОХУР Ю.З., *Російсько-український словник з інформатики та обчислювальної техніки*, Київ.
- Комп'ютерний 1997: *Комп'ютерний словник* (переклад видання *Computer Dictionary*, Microsoft Press, 1991), пер. з англ. В.О. Соловйова, Київ.
- КОССАК О.М., 1995, *Англо-український словник з інформатики та обчислювальної техніки*, Львів.
- КОССАК О.М., МАНЬКОВСЬКИЙ С.Л., 1991, *Англо-українсько-російський словник з інформатики та обчислювальної техніки*, Львів.
- КОЧЕРГА О., МЕЙНАРОВИЧ Є., 2010, *Англійсько-українсько-англійський словник наукової мови (фізика та споріднені науки)*, ч. 1–2, Вінниця.
- КРАТКО *et al.*, 1998: КРАТКО М., КІКЕЦЬ М., МЕЙНАРОВИЧ Є., ПАВЛЕНКО В., ЧЕРНЕНКО І., ШЕРІК Д., *Англійсько-український словник з програмування і математики*, Луцьк.
- МЕЙНАРОВИЧ *et al.*, 2004: МЕЙНАРОВИЧ Є., КРАТКО М., ЧЕРНЕНКО І., *Англійсько-український словник з інформатики і математики*, Львів.
- МЕЙНАРОВИЧ Є., КРАТКО М., 2010, *Англійсько-український словник з математики та кібернетики*, Київ.
- МИЦКАН А.Р., 2006, *Англо-український комп'ютерний словник*, Івано-Франківськ.
- МОРОЗОВ С.М., ШКАРАПУТА Л.М., 2000, *Словник інішомовних слів*, Київ.
- ПАЛЕНИЧКА Р.М., 1998, *Англо-російсько-український тлумачний словник з комп'ютерної графіки та аналізу зображень*, ред. П. Цінтергоф, Львів.
- ПЕРХАЧ В., КІНАШ Б., 1997, *Російсько-український науково-технічний словник*, Львів.
- ПЕРЕХРЕСТ В.І., 2008, *Російсько-український словник з математики, фізики та інформатики*, Київ.
- ПРОЙДАКОВ Е.М., ТЕПЛИЦЬКИЙ Л.А., 2005, *Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування*, Київ.
- ПРОКОПЕНКО *et al.*, 1997: ПРОКОПЕНКО А.І., ГІНЗБУРГ М.Д., ВАЙНЕР В.Г., *Комп'ютерознавство: українсько-російсько-англійський навчальний тлумачний словник*, за ред. В.Г. Вайнера, М.Д. Гінзбурга, Харків.
- Російсько-український 1998: *Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос*, ред. Ю.О. Митропольський, Київ.
- СІРЕНКО *et al.*, 2005: СІРЕНКО Р.Р., САПРОНОВ М.О., ПУГАЧ Ю.М., ЛЕВКІВ Л.В., *Короткий англо-український тлумачний словник з комп'ютерної техніки*, Львів.

- Словник 2010: *Словник української мови*, у 20-ти томах, за ред. В.М. Русанівського, т. 1: А–Б, Київ.
- СТАВИЦЬКА Л., 2003, *Короткий словник жаргонної лексики української мови*, Київ.
- СТАВИЦЬКА Л., 2006, *Український жаргон. Словник*, Київ.
- Українсько-російський 2004: *Українсько-російський словник наукової термінології*, за ред. Л.О. Симоненко, Київ.
- Українсько-російський 2006, *Українсько-російський поняттєвий словник термінів та аббревіатур у сфері інформатизації*, за ред. Л.С. Вінаріка, Я.Г. Берсуцького, Донецьк.
- ФЕДИНСЬКИЙ *et al.*, 1990: ФЕДИНСЬКИЙ П., ГОРОДИСЬКА Т., КІКЕНА Т., РОБІН Р., *Українсько-англійський словник комп'ютерних термінів і англо-українські аудіо-візуальні терміни*, Едмонтон.
- ХОДАКОВ В.Є., КОСТИН В.О., 2002, *Навчальний термінологічний російсько-українсько-англійський словник: Комп'ютерні науки*, Херсон.
- ШЕВЧЕНКО В.Е., 2006, *Англо-український тлумачний словник редакційно-видавничої комп'ютерної термінології*, Київ.

## Ukrainian dictionaries of computer terms (1990–2010)

### Summary

In the article the author briefly discusses about 30 dictionaries containing Ukrainian computer terminology. The oldest of the mentioned dictionaries was released in Edmonton in 1990 *Українсько-англійський словник комп'ютерних термінів і англо-українські аудіо-візуальні терміни*, the latest *Англійсько-український словник з математики та кібернетики* — released in Kiev in 2010.